

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
SAJTÓ FŐOSZTÁLY

Sajtó háttéranyag

Átláthatóság, tiszta játékszabályok, bizalom: az Országgyűlés előtt a Civil törvény

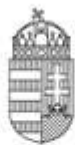
Több mint egy éves előkészítő munka, társadalmi és szakmai egyeztetést követően a kormány nevében a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium a mai napon benyújtotta az Országgyűlésnek az egyesülési jogról, közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvényjavaslatot. A civil szervezetek stabil, átlátható szabályokra és kevesebb adminisztrációra, az állampolgárok pedig az egyesülési jog terén sokkal pontosabb, világosabb szabályokra, a civil szervezetek közpénzfelhasználásával kapcsolatban pedig megnyugtató garanciákra támaszkodhatnak. A kormány az új szabályozástól a civil szféra törvényesebb, átláthatóbb működését, és ezáltal a társadalom civil szervezetek iránti bizalmának javulását, valamint az ország problémáinak enyhítésében jelentős szerepet játszó civil kurázi megerősödését várja.

A kormány megalakulása után két hónappal, 2010 júliusában szólította meg a civil szervezeteket. A nyílt felhívás keretében Szászfalvi László egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkár a civil szervezetek észrevételeit, javaslatait kérte az új civil törvény előkészítéséhez.

Az új szabályozásra mind a kormány, mind a civil szféra részéről megfogalmazódott vélemény szerint nagy szükség van. A rendszerváltó, egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény megszületése óta lezajlott gazdasági, társadalmi, politikai, és jogi környezet változásai és a felmerült gyakorlati problémák halaszthatatlanná tették az egyesülési jog reformját. A szférát érintő egyik jellemző probléma, hogy a civil szervezetek iránti bizalom sajnálatos módon alulmarad más országokénál, az állampolgárok sok csalódást éltek meg az elmúlt húsz évben, mert bizalmukkal, anyagi támogatásukkal bizonyos - civil köntösbe bújt - szervezetek visszaéltek. A körülöttünk zajló folyamatok már pedig arra is figyelmeztetnek, hogy sikeres, a problémáival őszintén szembenézni képes társadalom alapja a civil kurázi, azaz a cselekvő, aktív, a társadalom és a közpénzekért is felelős civil szféra.

A civil szervezetek első megszólítását és az így beérkezett 1500 javaslat feldolgozását követően 2010 novemberében alakult ki a törvény koncepciója, amelyről a minisztérium fél éven át országszerte több mint 100 alkalommal tartott szakmai egyeztetést a különböző civil napok, fórumok keretei között. A szakértői egyeztetéseket követően idén júniusban újabb társadalmi egyeztetés kezdődött, amely keretében ismét újabb 400 javaslatot fogadott be és dolgozott fel a minisztérium.

Össességében tehát elmondhatjuk, hogy a most benyújtott törvényjavaslat mögött több mint 16 hónapos szakmai előkészítés, 20 év felgyülemlett tapasztalat, több mint 100 szakmai találkozó az érintettekkel és közel 2000 írásban is megfogalmazott javaslat feldolgozása áll. Ennek köszönhetően a minisztérium álláspontja szerint olyan törvényjavaslat született, amelyet mindenki magáénak érezhet, és mindez hozzájárul a majdani hatékony jogalkalmazás elősegítéséhez is.

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
SAJTÓ FŐOSZTÁLY

A törvény tartalma

Az új szabályozás egy keretjellegű törvény, amely összefogja a civil szervezeteket érintő alapvető kérdéseket, pontosítja a civil szervezet fogalmát, egyértelműsíti a közhasznúságot.

Rögzíti az egyes kötelezettségeket, bevezet egy egységes, bárki számára elérhető közhiteles nyilvántartást. Ezzel nem csak az aktívan részt vevők, hanem a nyilvánosság számára is átláthatóvá és követhetővé válik a civil szervezeti tevékenység.

A törvénytervezet irányt mutat a bíróságok és egyéb jogalkalmazó szervek egységes gyakorlatának kialakításához.

A számos területen már érvényesített kormányzati törekvéssel összhangban a tervezet csökkenti a civil szervezetek adminisztrációs terheit, egyszerűsödik például az alapítással, megszűnéssel járó adminisztráció és a költségvetési forrásokat érintő pályázati rendszerek általános feltételrendszere. A törvényjavaslat egységesíti az eljárásokat, valamint összevonja és egyszerűsíti az egyes felügyeleti tevékenységeket, ezzel is átláthatóbbá, alkalmazhatóbbá téve a jogi környezetet a civil szervezetek számára.

Meghallgatva a civil szervezetek visszatérő kritikáját, a javaslat egyszerűsíti a gazdálkodással és a beszámolóval kapcsolatos követelményeket, miközben erős garanciákat tartalmaz a közpénzek felelős és átlátható felhasználására is.

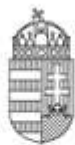
A jogszabály megalkotása, olyan korszerű jogi kereteket biztosít a civil szektor egészének, amellyel támogatja, valamint elősegíti a civil szervezetek további erősödését, működési környezetének fejlődését.

Rugalmasabb egyesülési forma: létrejön a civil társaság fogalma

Az egyesülési jog eszméje alapján létrejövő szervezetek köre bővül, a törvény ugyanis a Polgári Törvénykönyv szabályainak módosításával létrehozza a civil társaság fogalmát. Ezzel a lépéssel sikerül megteremteni a közösségek életében szerepet vállaló kisebb szerveződések jogi besorolását úgy, hogy az adminisztrációs költségek minimálisra csökkenthetők ebben a rugalmas szervezeti formában.

A civil szervezetek javaslatai között is megfogalmazódott az az igény, hogy lehetőség legyen egy korlátozott jogi lehetőségekkel, de jelentősen csökkentett adminisztrációs terhekkel rendelkező szervezeti forma bevezetésére. A kormányzat ennek az igénynek a civil társaság fogalmának kidolgozásával tesz eleget.

A civil társaság az egyesülési jog alapján létrehozott olyan szervezet (szerveződés), melyet természetes személyek nem gazdasági érdekű közös céljaik előmozdítására és közösségi célú tevékenységük összehangolására, vagyoni hozzájárulás nélkül is létrehozhatnak.

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
SAJTÓ FŐOSZTÁLY

A civil társaságra a polgári jogi társaságra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a társaságot a társasági szerződésben ügyvitelre kijelölt tag kivételével bármely tag azonnali hatállyal indokolás nélkül felmondhatja, a tag halála, illetve felmondása esetén a társaság pedig csak akkor szűnik meg, ha ezáltal a tagok száma egy főre csökken.

Jobban kiszűrhetőek az ál- vagy ténylegesen nem működő civil szervezetek

Az eddigi gyakran kikapukat engedő szabályok helyett a cégekre, a gazdasági társaságokra vonatkozó szabályokhoz hasonló rendelkezések fogják biztosítani a csak papíron működő civil szervezetek kiszűrését.

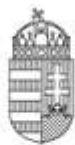
Civil szervezetek létrejötte a tagok, illetve az alapítók saját elhatározásán alapszik. Természetes jelenség, hogy egyes szervezetek a folyamatosan változó gazdasági, társadalmi, jogi környezet változásaira tekintettel bizonyos idő után, a kitűzött feladat elvégzése, illetve a cél elérését követően nem működnek tovább. A jelenlegi civil szervezetekre vonatkozó szabályozás azonban e természetes jelenséget semmilyen formában nem kezeli.

A csőd-, felszámolási- és végelszámolási eljárással kapcsolatban a javaslat rögzíti, hogy egyrészt a cégnyilvánosságról, a bírósági eljárásról és végelszámolásról szóló, másrészt a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvényt kell alkalmazni a civil szervezetekre a gazdasági társaságok analógiájára.

Ennek alkalmazásával rendeződnek e szervezetek tartozási problémáinak kezelése, valamint szabályozva lesznek a szervezetek megszűnése esetén lefolytatandó eljárások. Ezáltal nem maradnak észrevétlenül alvó, nem működő civil szervezetek a rendszerben. Mind az állam, mind az állampolgárok, mind a civil szféra számára végre reális kép alakul ki a ténylegesen működő civil szervezetekről.

A civil szervezetek törvényességi felügyeletét, ellenőrzését továbbra is az ügyészség gyakorolja, és törvényteleniséget észlelve kezdeményezheti a bíróságon a szervezet nyilvántartásból való törlését, megszüntetését.

Ugyancsak nem lesz változás a civil szervezetek nyilvántartásba vételével kapcsolatban: a civil szervezetet a megyei (fővárosi) bíróság veszi nyilvántartásba. Újdonság lesz viszont a nyilvántartásba vett civil szervezeteket ismertető *Civil Információs Portál létrehozása*. A nyilvántartáshoz való hozzáférés biztosított lesz azzal is, hogy a civil szervezet nyilvántartásba bejegyzett adatai – ide értve a törölt adatokat is – nyilvánosak, azokat bárki megtekintheti, és azokról feljegyzést készíthet.

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
SAJTÓ FŐOSZTÁLY

Átlátható gazdálkodás – növekvő társadalmi bizalom

A tervezet a civil szervezetek gazdálkodásának egységes szabályozására tesz javaslatot, a korábbi szerteágazó rendelkezések egységesítésére. Az új szabályozás megkönnyíti az adminisztratív terhek csökkentését és erősíti a szervezetek felelős gazdálkodását, ezzel is hozzájárulva a jogszerű, hosszú távú működés megvalósításához, amely elengedhetetlen az erős, hatékony civil szféra kialakításához.

A gazdálkodási fegyelem megkövetelése elősegíti, hogy a civil szervezetek átláthatóan működjenek, és pénzügyileg stabilak legyenek. A civil szervezet nevében vagy javára történő adománygyűjtés nem járhat az adományozók, illetve más személyek zavarásával, a személyhez fűződő jogok és az emberi méltóság sérelmével. A civil szervezet nevében vagy javára történő adománygyűjtés csak a civil szervezet írásbeli meghatalmazása alapján végezhető.

A civil szervezet a létesítő okiratban meghatározott cél szerinti tevékenységet – közhasznú szervezet esetében ideértve a közhasznú tevékenységet is – folytathat és – célja megvalósítása gazdasági feltételeinek biztosítása érdekében – gazdasági-vállalkozási tevékenységet is végezhet, amennyiben ez az alapcél szerinti tevékenységét nem veszélyezteti. A civil szervezet csak olyan módon vehet fel hitelt és vállalhat kötelezettséget, amely nem veszélyezteti az alapcél szerinti tevékenységének ellátását és működésének fenntartását.

Ha valamely évben megállapítható, hogy a civil szervezet elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenységű szervezetnek minősült, az adóhatóság a civil szervezettel szemben törvényességi ellenőrzési eljárást kezdeményezhet. A kormány célja, hogy ezáltal is megakadályozza az elmúlt években sajnálatosan – civil szervezetek mögé bújít visszaéléseket, bűncselekményeket.

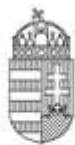
A civil szervezeteknek számviteli beszámolójukat letétbe kell helyezniük és - amennyiben rendelkeznek saját honlappal - a beszámolót saját honlapjukon is közzé kell tenniük. A letétbe helyezés elektronikus úton történik, ezzel is minimalizálva az adminisztrációt.

Közhasznúság végre nem ajándék, hanem elismerés lesz

Jelentős elvárások fogalmazódtak meg a közhasznúsággal kapcsolatban. Arra a kérdésre, hogy mitől, miért és hogyan közhasznú egy civil szervezet, az új szabályozás az eddiginél jóval egyértelműbb és a közérdeket szem előtt tartó választ ad.

A jelenlegi szabályozás szerint, a közhasznú jogállás megszerezhető a szervezet bírósági nyilvántartásba vételével egyidejűleg, ezzel mintegy „önbevallás” alapján kapja meg a szervezet e minősítést.

Fontos társadalmi és szakmai elvárás azonban, hogy a közhasznú jogállás megszerzése mögött ténylegesen valódi közérdekű tevékenység álljon, azaz megfelelő társadalmi jelentőséggel is

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
SAJTÓ FŐOSZTÁLY

rendelkezzen az adott civil szervezet, és ne csak az állam „emlőjén” nevelkedjen, azaz pénzügyileg is megálljon a saját lábán.

Másrészt az sem megengedhető, hogy pártpolitika és a mindenkori kormány döntésén múlhasson, hogy mely szervezet kapja meg a közhasznú jelzőt.

Közhasznú szervezetté minősíthető a Magyarországon nyilvántartásba vett - létesítő okiratában megjelölt közfeladat teljesítésére irányuló – közhasznú tevékenységet végző szervezet, amely a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez megfelelő erőforrásokkal rendelkezik, továbbá amelynek megfelelő társadalmi jelentősége kimutatható.

A közhasznúság feltétele emellett, hogy a szervezet az előző évről szóló beszámoló közhasznúsági melléklete célcsoportra vonatkozó adatai alapján a szervezet szolgáltatásait a szervezet testületi tagjain, munkavállalóin, önkéntesein kívül más személyek is igénybe vehetik.

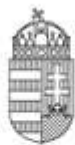
Közhasznúsági feltétel lesz az is, hogy megfelelő erőforrás álljon a szervezet rendelkezésére. Két lezárt üzleti év vonatkozásában kell valamely feltételnek teljesülnie: az átlagos éves bevétele meghaladja az egymillió forintot, vagy a két év egybeszámított adózás utáni eredménye nem negatív, vagy a személyi jellegű kiadásai – a vezetők juttatásainak figyelembevétele nélkül – eléri az összes ráfordítás (költség, kiadás) egytizedét.

Megfelelő társadalmi jelentőség igazolásához két lezárt üzleti éve vonatkozásában a következő feltételek közül legalább egynek teljesülnie. A SZJA meghatározott részének az adózó rendelkezése szerint a szervezetnek felajánlott összeg, továbbá a magánszemélytől, jogi személyiséggel rendelkező szervezettől kapott adomány, alapítótól, tagtól, tulajdonostól kapott támogatás, illetve a tagdíj együttes összege eléri az államháztartás alrendszeréből folyósított egyes pénzeszközök nélkül számított összes bevétel egytizedét, vagy a közhasznú tevékenység érdekében felmerült költségek, ráfordítások elérik az összes ráfordítás felét, vagy közhasznú tevékenységének ellátását tartósan (két év átlagában) legalább tíz közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy segíti.

A beszámoló adatai alapján minden letétbe helyezés alkalmával a közhasznú jogállás nyilvántartásba vételére az illetékes szerv megvizsgálja a feltételek teljesülését. Ha a feltételek nem teljesülnek, a szervezet közhasznú jogállását a bíróság megszünteti és az erre vonatkozó adatot a nyilvántartásból törli.

Civil Információs Centrumok hálózata épül ki

A kormány helyreállítaná a civil szervezetek országos hálózatát összefogó Civil Információs Centrumokat. A központok képesek elősegíteni a civil szektoron belüli és a szektorok közötti együttműködést és egy, a tapasztalatokon és igényeken alapuló tudásbázis létrejöttét. Hazánkban valamennyi megyeszékhelyen működött ilyen jellegű civil központ és egy-egy civil szervezet tartotta fenn, jelentős állami és esetenként önkormányzati támogatással. A CISZOK szolgáltatások állami finanszírozása 2011. március 31-én megszűnt. Ezek a központok a jövőben több és szélesebb körű

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
SAJTÓ FŐOSZTÁLY

feladatokat kapnak annak érdekében, hogy maximálisan támogatni és segíteni tudják a hozzájuk forduló civil szervezeteket.

Nemzeti Együttműködési Alap alakul az átláthatóbb támogatási rendszerért

A Nemzeti Civil Alapprogram civil támogatási rendszerének helyébe új Alap lép, a Nemzeti Együttműködési Alap. Az Alap céljainak megvalósítására vonatkozó elvi, irányító és koordináló döntéseket a Tanács hozza meg. Az állami támogatásra vonatkozó szabályokat a visszaélések elkerülését szem előtt tartva alakította ki a kormány, amelynek köszönhetően egy tisztább, ellenőrizhetőbb és követhetőbb pályázati rendszer működik majd.

A Tanács 9 főből áll: 3 tagját a törvény szerinti civil jelöltállítási rendszeren keresztül bejelentkezett szervezetek képviselőire jogosult elektorok közvetlenül választják meg, 3 tagját az Országgyűlés az illetékes szaktanácsadó útján jelöli ki, 3 tagját a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló törvény rendelkezései szerint civil szervezetekkel megkötött stratégiai partnerségi megállapodás alapján, a szervezetek személyi javaslatára a miniszter saját hatáskörében kéri fel. Az elnököt a miniszter a Tanács tagjai közül nevezi ki.

A civil szervezetek számára továbbra is biztosított lesz, hogy jelölés és közvetlen választási eljárás útján képviselőket delegáljanak a Nemzeti Civil Alapprogram civil támogatási rendszerének helyébe lépő új testületeibe.

Az új rendszerben - a múlt gyakorlatától eltérően - a testületi tagok érdekeltségébe tartozó szervezetek nem részesülhetnek támogatásban. Lehetőség lesz visszatérítendő pályázatok kiírására és elnyerésére is, így a civil szektor nagyobb része juthat támogatáshoz.

A Nemzeti Együttműködési Alap útján, a 2012-es költségvetési évtől kezdődően - az ország mindenkori gazdasági és pénzügyi teljesítőképességéhez mérten - a bejegyzett civil szervezetek költségvetési forrást kapnak működésük, szakmai programjaik megvalósításához, valamint a szomszédos, európai uniós tagállamok civil szervezeteivel folytatott együttműködés, illetve a Kárpát-medencében kifejtett civil társadalmi aktivitás támogatására.

Budapest, 2011. november 5.

Sajtó Főosztály
Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium